

הדין

ספר תגי

דאסיק עלי כהנא מעל י"ב אבניא
דאקים יהושע בגלגל

מוגה ומתוקן על פי כתב ידו של
רבינו שם טוב בן אברהם
מחבר הספר מגדל עז על הרמב"ם
וראוי לכתב על פיו

ולא זו אף זו

ספר תגין

לרבינו אלעזר מגרמיזא
מחבר ספר הרוקח הגדול
יוצא לאור בפעם ראשונה מכתבי יד

ותו

◇ דרשות התגין ◇
פרפראות לחכמה תילי תילין של דרשות על התגין
מלוקט מספרי הראשונים

◇ צורות אותיות המשונות והתגין ◇

◇ תגי תפילין ◇

✻ תוכן הענינים ✻

בית שער כז

מבוא לא

ספר תגי - עפ"י כת"י רבינו שם טוב בן אברהם סא

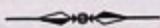
ספר תגי - על סדר פרשיות התורה קמה

צורת האותיות המשונות והתגין רעט

דרשות התגין - ליקוט מספרי הראשונים שה

ספר תגין - לרבינו אלעזר מגרמיזא שסט

תגי תפלין תפה

✻ מבוא ✻

"כתוב 'וקרנים מידו לו', מכאן לתגים מן הנביאים. מן הכתובים מנין? ת"ל 'ראשו כתם פז קווצותיו תלתלים', אלו התגין שעל האותיות ... ומן התורה מנין? שנא 'והלוחת מעשה אלהים (המה) והמכתב מכתב', שתי כתיבות למה? האות והתגי ... וכתיב 'חרות', היה לו לומר 'חרוש'! אלא, חרות כחרויות של דקל, כעץ שענפיו הרבה, כך האות עם התגין כמו חרותא." (רוקח ספר תגי כ"י)

איתא בגמרא (מנחות כט:): "אמר רב יהודה אמר רב, בשעה שעלה משה למרום, מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות. אמר לפניו, רבש"ע, מי מעכב על ידך? אמר לו, אדם אחד יש, שעתיד להיות בסוף כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדרוש על כל קוץ קוץ, תילין תילין של הלכות."

ופירש רש"י "כתרים: כגון התגין דס"ת. מי מעכב על ידך: מה שכתבת שאתה צריך להוסיף עוד עליהם כתרים".¹

ואני, בבואי לכתב ספר התורה שלי, בינתי בספרים, זעיר שם וזעיר שם, בעניני צורות האותיות ודיניהן. והי בעת קראי את דברי הרמב"ם "ויזהר באותיות הגדולות, ובאותיות הקטנות, ובאותיות הנקודות, ואותיות המשונות כגון הפאי"ן הלפופות

תגי אותיות ה' וק'). יש לתת טעם הגון לזה, על פי מה שאכתוב בחלק הדרשות, דמצאנו לאותם ראשונים שדרשו התגין, עשו כן רק בתגי ספר תגין, ולא בתגי שעטנ"ז ג"ץ. ואף, דודאי אין שום דבר בתורתנו בכדי, ואפילו תג קטן, יש לומר, דתגי האותיות הקבועים, שייכים לטעם כללי לאות עצמו (עיין מדרש אותיות דרבי עקיבא שיש ענין דרשה כזה), ולא לדרשה פרטית לכל מקום. וכאן, שבדברי רב מדובר על הדרשות, הזכיר 'ספר תגין' השייך לאלו תילי תילין של הלכות.

1. ועלה על דעתי בדרך אפשר, שראשי התיבות שברש"י 'דס"ת', שהינם גם בדפוס ישן של הש"ס, היינו 'דספר תגין'. דהא בסוגיא שאחריה מוזכר הדין של זיוני שעטנ"ז ג"ץ, והיה לרש"י לפרש, דכתרים היינו הנך זיוני, ולמה כתב לשון 'כגון התגין דס"ת'? ורש"י בשבת פט., ס"ל בהדיא, דגם מזיינים שעטנ"ז ג"ץ בספר תורה, ולמה לא כתב כאן בפירוש, דהיינו הנך כתרים דלקמן? וגם, אם נפרש דר"ל תגי דספר תגין, מיושב יותר לשון 'כגון'. ואף שבמסכת שבת שם, פירש הך מימרא דרב, בתגי שעטנ"ז ג"ץ (וגם

בראשית כה:כט נזיד - י' דעקים ככ"ף (ריח, קס, במ 142).
 בראשית כה:כט עיף - י' דעקים ככ"ף (ריח 143, קס, במ 144).
 ק"ס כה:כב ותאמר - מ' ג' תגין (ע' ד:א): כה:לב זה - ה' מזורקת: כה:לב לי - י' מזורקת.
 ב"מ כה:כג גיים - י' תג.

בראשית כו:ח וישקף - ף' דאית לה תלתא תאגי.
 בראשית כו:כד בעבור אברהם - ע' דאקים רישיהון לבתריהון (ריח, קס, במ 145).
 בראשית כו:כט רק טוב - ט' דאית לה ארבעה זיוני (ריח, קס).
 רי"ח כו:ד זרעך - ך' ד' תגין (ע' כב:יו): כו:ד אברהם - ה' ד' תגין (ע' כא:ד).
 ק"ס כו:ח ויחפר - ח' ב' תגין: כו:ח בארת - ת' מזורקת.
 ב"מ כו:ד זרעך ... לזרעך - ך' ב' תגין (ע' כב:יו): כו:ד טובת - ט' ב' תגין (ע' כד:טז).

בראשית כז:ד מטעמים קדמאה - מ' דאית לה תלתא תגי ולא דבקין (ריח 146, קס 147, במ).
 בראשית כז:ג ולך קח לי - ק' דאית לה תלתא זייני ולא דבקין (ריח, קס, במ) 148.
 *בראשית כז:ב הקרה 149 - ר' דתרי קרני (ריח, קס, במ).
 בראשית כז:כט ברוך דיעבדוך עמים - ב' דאית לה תלתא תגי 150.
 בראשית כז:ל כאשר כלה - ל' דאריך קדליהון ותגיהון מתתי לתחות כרישיה דיוד (ריח, קס, במ).
 בראשית כז:לג ויחרד יצחק 151 - י' דעקים ככ"ף (ריח, קס).
 בראשית כז:מא וישטם - י' דעקים ככ"ף (ריח, קס) 152.

תייג שתייג. ועל ההתחלה נראות נקודות שהן בדרך כלל
 סימן לטעות סופר שרוצה למחקו. ואולי רצה
 למחקו ולא יכול בגלל השם שבו. ובתנ"ך עצמו לא
 עשה שם לפופה. וגם אינו כאן בנדרס ולא במחזור
 ויטרי. אבל הם תייגו אות ר' שבו. וכן תייגו רי"ח,
 ק"ס, וב"מ. (וברי"ח וב"מ גם ק' מתויגת). ואולי
 גם רש"ט כוון לזה ולכן הוספתיו.
 150. ברי"ח תייג הד'.
 151. ברש"ט רק י' של ויחרד.
 152. בכך משק ש' וט' הן המתויגות.

תייג שתייג.
 142. בכך משק ז' של ויזוד..נזיד' מזורקת.
 143. ברי"ח גם 'עיף' של פסוק ל.
 144. בכך משק גם ה'ף' עם ב' תגין וכפולה.
 145. בכך משק גם הע' של 'עבדי' גבוה.
 146. ברי"ח גם מ' השניה מתויגת.
 147. בקרית ספר 'מטעמים' בפסוק ט מתויגת.
 148. בקרית ספר ובן משק גם הק' של 'בקולי'
 מתויגת.
 149. בהעתקת רש"ט יש כאן פ' לפופה בתיבת